

без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.

Висновок експерта для слідчого, прокурора і суду не є обов'язковим і не має заздалегідь встановленої сили і переваги щодо інших доказів, але незгода з ним повинна бути мотивована у відповідних постанові, ухвалі, вироку. На практиці така правова норма означає, що особа, яка призначила експертизу, повинна мати спеціальні знання та практичний досвід у відповідній експертній спеціальності, щоб обґрунтувати відмову від висновку експерта. Тому проведення експертизи часто має вирішальне значення для справи, і передбачає високий рівень відповідальності експерта за надані висновки.

УЧАСТЬ СПЕЦІАЛІСТА В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Гусаченко Є. О., ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

Беручи участь в організації проведення слідчого експерименту, спеціаліст виступає, по-перше, як особа, що володіє глибокими і усебічними спеціальними знаннями, по-друге, як член слідчо-оперативної групи, що виконує за вказівкою слідчого доручені йому окремі операції під час проведення слідчого експерименту. Ступінь участі спеціаліста у проведенні слідчого експерименту визначається конкретними умовами злочину, що розслідується, і видом дій, що перевіряється. Хоча кожен слідчий може володіти необхідними знаннями й навичками у застосування криміналістичної техніки, але часто він не може обійтися при проведенні слідчого експерименту без допомоги спеціаліста.

Стаття 71 Кримінального процесуального кодексу України визначає, що спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час

досудового розслідування і судового розгляду справ з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок. Отже, діюче законодавство також не містить повного переліку спеціалістів, їх посадових статусів, тому й неможливо чітко визначити обсяг, межі знань, навичок та досвіду, з приводу чого в криміналістичній та процесуальній літературі виникають дискусії науковців.

Спеціалісти можуть брати участь при проведенні слідчого експерименту, але лише за необхідністю. Відповідно до статті 240 чинного Кримінального процесуального кодексу України, слідчий експеримент проводиться з метою перевірки та уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, слідчий і прокурор мають право провести слідчий експеримент шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань. Слідчий експеримент передбачає проведення спеціальних дій з метою перевірки, зібрання та одержання нових доказів, оцінки слідчих версій і встановлення можливості існування певних фактів, які можуть мати значення для розслідування. Одним з найважливіших фактів є те, що спеціаліст може й застерегти слідчого від проведення певних експериментних дій, які можуть бути небезпечними для учасників цієї слідчої (оперативної) дії або навколишнього середовища.

На практиці слідчий не завжди використовує можливості залучення спеціаліста та використання ним спеціальних знань при проведенні слідчого експерименту, що не дозволяє використовувати його результати в суді. На нашу думку, спеціаліста необхідно залучати, навіть для розробки тактики проведення експерименту, підбирання об'єктів для відтворення обставин події з використанням дослідів, реконструкції обстановки та обставин події, проведення дослідів, фіксації ходу та результатів цієї дії, а також оцінки отриманих даних. Українцям необхідно вважати залучення спеціаліста і використання ним спеціальних знань при проведенні слідчого експерименту на

різних виробництвах, що пов'язані зі складними технологічними процесами, роботою устаткування, приладами тощо. Законодавець не приділяє значної уваги обов'язковості залучення спеціаліста за такими фактами. Використовуючи спеціальні знання, спеціаліст одразу ж може виявити відхилення від плану перевірки, пов'язані із наявністю завідомо неправдивих показань. Це призведе до попередження слідчого, прокурора та уможливить оперативно внести корективи слідчої (розшукової) дії.

Доходимо висновку, що організація проведення слідчого експерименту є складна системна дія з певною кількістю осіб та з метою злагодженої дії слідчого і спеціаліста. Отже, участь спеціаліста в організації проведення слідчого експерименту дуже важлива.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: наук.-практ. комент. / за заг. ред. проф. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К. : Юстініан, 2012. – 1328 с.

2. Мельникова Э. Б. Участие специалистов в следственных действиях / Мельникова Э. Б. – М. : Юрид. лит., 1964. – 87 с.

3. Романюк Б. В. Участь спеціаліста на стадії досудового слідства: [навч. посіб.] / Романюк Б. В. – К. : Аванпост-Прим, 2010. – 303 с.

ВИКОРИСТАННЯ СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Какун В. В., студент 2-го курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Юридична природа кожного процесуального інституту повинна бути чітко визначена теорією права. Психологічні знання в юридичній діяльності, втому числі у кримінальному судочинстві, можуть застосовуватися в різних формах, однією із яких є експертиза.